

Til:
Sokneprester/kirkebokførere
Lokalt behandlingsansvarlige for medlemsregisteret
Biskopene

Veiledning om enkelte spørsmål vedrørende dåp

1. Dåp og foreldreansvar

Reglene for hvem som avgjør om et barn kan bli døpt, har endret seg i de senere år. Kirkerådet er blitt oppmerksom på at disse endringene ikke er så godt kjent og vil derfor gjøre rede for hva som nå er gjeldende regelverk på området.

Barnelova § 30 fastsetter at foreldre med felles foreldreansvar sammen skal ta avgjørelser om personlige forhold for barnet. Innmelding i tros- eller livssynssamfunn er regnet som en slik avgjørelse. Trossamfunnsloven § 2 sier at «[d]e som har foreldreansvaret for et barn under 15 år, kan melde barnet inn i eller ut av tros- og livssynssamfunn.» Selv om dåp kan finne sted uten at barnet blir innmeldt i Den norske kirke, er dåp og medlemskap så tett forbundet at Kirkerådet legger til grunn de samme reglene for dåp som for innmelding.

Kravet til begge foreldres samtykke til dåp innebærer en endring i forhold til tidligere praksis. Inntil 2012 sa Grunnloven § 2 at foreldre som var medlem av Den norske kirke, pliktet å døpe barna sine i denne kirken. Dette var ikke en rettslig plikt, men bestemmelsen gav et grunnlag for å si at dersom foreldrene ikke var enige i spørsmålet om dåp, hadde den av foreldrene som ønsket dåp i Den norske kirke, forrang. En slik tolking ble bekreftet av departementet i 1994 og igjen i 2010. Kirkerådet har lagt til grunn at departementets forutsetning om forrang ikke lenger var til stede etter grunnlovsendringen i 2012. Fra 2021 er forutsetningen om at foreldre med felles foreldreansvar sammen skal ta avgjørelsen om innmelding i et tros- eller livssynssamfunn, stadfestet i trossamfunnsloven. Også dersom et barn er plassert i fosterhjem, vil det som regel være de biologiske foreldrene som har foreldreansvaret. Disse må dermed gi samtykke til dåp, og hvis foreldrene ikke er enige, kan ikke barnet døpes. Unntatt fra dette er nøddåp der det ikke er mulig å kontakte begge foreldre. Samtykke må da innhentes i etterkant, før barnet kan registreres som medlem av Den norske kirke.

Den presten som forretter dåpen, må på forhånd forsikre seg om at samtykke fra begge foreldre er gitt. Dette kan skje enten muntlig fra begge eller ved skriftlig bekreftelse. Ved dåp av barn over 12 år, skal det også legges stor vekt på hva barnet

selv mener.¹ Dette trenger ikke å være utslagsgivende, men ved denne alderen skal det sterkere grunner til for å motsette seg barnets vilje. Vekten på selvbestemmelse øker jo nærmere barnet er religiøs myndighetsalder på 15 år. For en konfirmant på 14 år som ønsker å la seg døpe, skal det dermed helt særlige grunner til for at foreldrene kan kunne hindre dette. Samtykke fra en av foreldrene vil uansett regnes som tilstrekkelig.

Kirkerådet vil i denne sammenhengen også presisere bruken av feltet «foreldre» i dåpsregistreringen. Da gjeldende folkeregisterlov trådte i kraft, mistet Den norske kirke tilgangen til informasjon om hvem som i Folkeregisteret er ført opp som foreldre til et barn. Denne informasjonen må nå innhentes av soknepresten eller menighetskontoret. Feltet skal nå brukes til å gjøre rede for hvem som har samtykket til at barnet døpes, og dette skal da være samsvarende med hvem som har foreldreansvaret for barnet.

2. Slette og legge til faddere

Kirkerådet får jevnlig henvendelser om det er mulig å slette og legge til faddere i Den norske kirkes medlemsregister.

Kirkerådets praksis er at det som hovedregel hverken er anledning til å slette eller å legge til faddere i medlemsregisteret i etterkant av dåpen. Begrunnelsen er at fadderoppdraget er knyttet til dåpen som hendelse, og en vesentlig side ved det å være fadder er å være vitne til dåpshandlingen. Dåpsregisteret viser dermed hvem som ble regnet som fadder på det tidspunkt dåpen fant sted. Alminnelige bestemmelser om dåp sier at «minst to av fadderne må være til stede». Etter regelens ordlyd er det altså ikke krav om at alle faddere må være til stede under dåpshandlingen, men det er lagt til grunn at alle faddere er til stede så sant de har mulighet.

2.1. Slette faddere

Det er ikke anledning til å slette faddere fra medlemsregisteret. Dåpsregisteret er å regne som et historisk register, det vil si at det registrerer hvem som var faddere på det tidspunkt dåpen fant sted.

Det kan likevel i helt særlige tilfeller, eksempelvis i overgrepssaker, vurderes om det skal registreres *endring i fadderstatus* dersom foreldrene eller eventuelt den dømte selv ber om det. Konsekvensene for fadderens er uansett minimale sett i forhold til den lettelsen det i enkelte situasjoner kan være for den dømte å få en fadderoppføring endret. I slike tilfeller skal det registreres i merknadsfeltet at fadderskapet er opphørt. Det er soknepresten som avgjør om en slik merknad skal settes inn, og som deretter gir beskjed til lokal behandlingsansvarlig for medlemsregisteret.

Det er viktig at det ikke oppgis noen begrunnelse ved slik registrering i merknadsfeltet. Det skal kun skrives «fadderskapet for NN er opphørt fra (dato)».

¹ Jf. barnelova § 31 og trossamfunnsloven § 3.

2.2. Legge til faddere

Så lenge barnet har minst to faddere, skal det som hovedregel ikke registreres nye faddere i dåpsregisteret i etterkant av dåpen. Unntaket er dersom opprinnelige faddere er døde eller uten mulighet til å være i kontakt med barnet. Da kan likevel soknepresten etter begjæring fra foreldrene bestemme at det kan oppnevnes nye faddere. Et eksempel på en slik situasjon er at barnet blir adoptert etter at det er døpt, og de opprinnelige fadderne ikke har kontakt med eller er ukjente for barnet og for adoptivforeldrene. Dette kan også være aktuelt i tilfeller hvor fadderskap for opprinnelig fadder har opphørt, jf. pkt. 2.1 ovenfor. Den som slik blir oppnevnt til fadder, bør så langt det er mulig møte frem i forbindelse med innføringen som fadder. Uansett må vedkommende gjøres kjent med hva fadderoppdraget innebærer.

Denne veiledningen avløser Kirke- og undervisningsdepartementets rundskriv fra 1. mars 1963.

3. Ny dåpsattest

Kirkerådet har utarbeidet en ny mal for dåpsattest som kommer i to versjoner. Det er laget én versjon som deles ut på dåpsdagen, før dåpen er registrert i medlemsregisteret. Dette er prestens attest for gjennomført dåp. I tillegg er det utarbeidet en versjon som kan brukes dersom det senere er behov for en dåpsattest. Sistnevnte er utformet mer som en registerutskrift. Den gamle attestmalen fra departementet kan kun benyttes når det attesteres for dåpsopplysninger ført inn i papirkirkeboken (før 2013).

De nye dåpsattestene vil legges ut i medlemsregisterportalen og i programmene Kardinal og labOra så snart de er oversatt til samisk. Det vil komme mer informasjon om dette til brukerne av medlemsregisteret. På lengre sikt vil det også komme en digital versjon av registerutskriftattesten blant annet til bruk på Min side.

Oslo, 30. mars 2022

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
Kirkerådets direktør

Torbjørn Backer Hjorthaug
avdelingsdirektør, juridisk avdeling

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.